

een zelfde dampkring en verliezen zich in eenzelfden oceaen.

Één wet, voortkomende uit één Geest dwingt en leidt al het bestaande naar het einddoel van alle historie. De mensch ontving in zijn bewustzijn de gave deze wet te gevoelen en in zijn wil de macht dezen Geest te gehoorzamen.

Alle eeuwen door hebben de denkers het brood gegeten en den drank gedronken, door hun tijd hun gereikt. Maar in aanschouwing van den samenhang van alle dingen laafde ook menigeen zich met dat water des levens dat in hem werd tot een levende fontein; voedde zich met die spijs, die niet zal vergaan, hoorde het Woord, dat de Waarheid is. Eerst dan werd hun wetenschap wijsheid, een gave van God, eene welbewuste daad ter zijner Eere, een troost voor de lijdende menschheid.

Zoo heeft de wetenschap in hare beste uitingen het geluk der menschen gezocht, soms direct in haar technische onderdeelen, soms indirect in de machtige vlucht van hare beschouwingen. Ook thans nog is de wetenschap, schoon haar einddoel in God hebbende, er voor den mensch, voor de menschheid met ons, na ons.

Hoe verantwoordelijk is dan onze taak, in dezen veelbewogen tijd. De menschheid met ons, uitgeput, geestelijk en materieel verarmd, gedemoraliseerd, de mislukking van het vorige geslacht, zoekend naar redding, naar nieuwe wegen, naar een nieuw ideaal. De menschheid na ons, ons reeds tegemoettredend in de jeugd van heden, met open oogen temidden der verblinding, met hongerige opbloeiende zielen te midden van eene verhongerende, verwelkende cultuur.

Voor den onderzoeker der levensverschijnselen is de taak niet minder ernstig. De wijsbegeerte, brandpunt van alle wetenschap, pijler van elke wereldbeschouwing, heeft toch immer hare systemen gefundeerd op wat van het leven bekend was en in de laatste eeuw nog meer op wat in de biologie reeds tot hypothese gerijpt scheen.

De fatale uitkomst van deze, met slecht gefundeerde hypothesen werkende, methode treedt ons in het naïeve materialisme der vorige decennïën, in het Haeckelisme en zijn populariseering in alle takken van wetenschap en kunst